

Kvinnekamp og folkeminnesamling

av Audun Kjus

Norsk Folkeminnelag vil i år gjøre bot for en historisk urett, når vi lar Olea Styhr Crøger debutere som forfatter. Crøger ble født i 1801. På 1840-tallet forsøkte hun å få utgitt et manuskript som ville blitt den første betydelige samlingen av norske folkeviser. Hun klarte ikke å få realisert bokprosjektet, og mange av hindringene skyldtes at hun var dame. Betydelige kulturpersonligheter som Jørgen Moe, P. T. Malling og P. A. Munch er i ettertid beskyldt for å ha holdt Crøger tilbake. Mye av materialet hennes stilte hun senere til rådighet for M. B. Landstad for hans banebrytende samling "Norske Folkeviser" (1853). Manuskriptet til Crøger er gått tapt, og boken hun i år debuterer med er tuftet på en nitidig gjennom søkning av arkiver og samlinger etter materiale som stammer fra Crøger.

Norsk Folkeminnelag er ansvarlig for planlegging, økonomi og gjennomføring av bokutgivelsen. De erfarne folkloristene Brynjulf Alver og Reimund Kvideland har redigert, behandlet og systematisert tekstene. Musikkviteren Astrid Nora Ressem har behandlet notematerialet. De tre redaktørene har skrevet forord og kommentarer til tekstene og notene, og de har forsynt boken med indekser og registre.

Crøger leverte mange av de mest brukte (noen vil si de beste) bidragene til

Landstads visesamling. For Lindemann var hun en viktig kilde til folketoner. Det er også et rikt materiale vi har funnet etter henne. Boken vil inneholde tekster til viser og stev, noter til viser og feleslåtter, samt eventyr, sagn og skålrím. Materialet har både musikalsk, folkloristisk og kulturhistorisk interesse. For mange folkemusikkutøvere vil denne grunnleggende Crøgerutgaven bli en gullgruve og et referanseverk. Fordi hun var selvstendig og handlekraftig har Olea Crøger blitt noe av en helteskikkelse for mange kvinner. (Her har nok romanserien av Ingebjørg Mælandsmo med henne som hovedperson bidratt.) Medlemmer i Telemark Bygdekvinnelag har meldt at de gleder seg til boken blir klar. De arbeidet jo også i en årrekke med å få reist et monument over Crøger i Heddal. Det er med andre ord interesse for boken også utenfor strengt faglige kretser.

Med hensyn til estetikk og brukervennlighet har vi valgt å la denne utgivelsen komme i to bind i en boks. Hovedbindet vil bli på ca 300 sider, og et eget faksimilebind vil bli på ca 50 sider. Faksimilebindet er i samme format som hovedbindet, men heftet langs kortsiden. Med boken følger en cd-plate der Anges Buen Garnås synger noen av Crøgers sanger.